

# Lo BOFADOR e lo RECALIU Lou BOUFADOU e lou RECALIÉU

Contacte redaccion : [dr.digloss@orange.fr](mailto:dr.digloss@orange.fr) 04 42 06 21 20

« Lo bofador e lo recalieu » 28 carrièra Gambetta 13110 Lo Pòrt de Boc / Lou Port de Bouc

## DARRIERAS NÒVAS

« Librejado » dau Felibrige.,  
Dimenche lo 3 de març s'es debanada au  
Casteu-Gombèrt, proche de Marselha.

Bèu temps, un fum d'escrivans, pas fòrça  
visitaires qu'aqueu jorn èra la fèsta dei  
mametas e l'endeman..., zo! tornatz a  
l'escòla escolans !

A l'escasença de la **jornada mondiala**  
de la « **LENGA MAIRE** » lo *Pen-Club Occitan*  
recampa un fuble de texts, poemas, pròsa e  
traduccions per ne faire un libron. Lo rai d'òc.  
Son convidats a mandar de tèxts, Novelistas,  
contaires, poetas, romanciers, filosòfs,  
eca...Es vengut lo temps d'amotlar lei vostrei  
plumas, plumetas (e peus foletons.)

\*

F.Mistral nos a prestat la sieuna

LA FIGUIERO « Mireio » cant Ili

« ...Mai , O bellasso ! au mai t'aluque  
au mai, pecaire ! m'emberluque !  
Veguère uno figuiero, un cop, dins moun  
camin,  
arrapado a la roco nuso  
countro la baumo de Vau-Cluso :  
maigre, pecaire ! i lagramuso  
ié dounarié mai d'ombro un clot de  
jaussemin !  
Un cop per an vers si racino  
vèn flouqueja l'oundo vesino  
e l'aubret secarous, à l'aboundouso font  
que mounto à-n-éu pèr que s'abéure  
Tant que n'en vòu, se boute à béure.. d'acò  
tout l'an n'a proun pèr viéure.

Coumo a l'anèu la peiro, à iéu acò respond  
Que siéu, Mirèio, la figuiero,  
e tu la font e la fresqiero !  
E basto à iéu pauret ! basto uno fes de l'an  
que pousquèsse à geinoun coume aro  
me souleia i rai de ta caro,  
e subre-tout de poudé 'ncaro  
ti floreja li det d'un poutoun tremoulant ! »

\*

## Prima en prima.

Qu'es aquò lo « Ponch vernau » ? Lo soley  
crosa dos còps lo plan de l'ecliptica, valent a  
dire lei plans equatoriau terrestre e celeste,  
un cop d'autun e un còp de prima ais  
equinòxis. lo ponch de crosament au 20/21  
de març es dich : **Ponch vernau**



## PER DURBIR lo TALH

In « **Que dalle !** » de Florian Vernet  
- BAGASSA : paura radassa.  
« 'Ren non sembra mai un coguòu  
que lo marit d'una bagassa. » 1628  
(Glaudi Brueys.Comedias provençalas)  
- BAGANAUDA : éstordaria e Tanben una  
pòcha que se dona d'èr de la frucha dau  
baguenaudier que semblan una bofiga.  
« Autant de baguenaudes comme y a de  
poils en dix huit vaches » Rabelais  
- BALHA : "l'an fotut a la balha". Aiga en  
generaurau. (escais-nom de f'Escòla Navala.  
Tanben lo nom d'unt tinèu (en òc) o  
bugadier. Topina de ferre.

\*

## « L'occitan blos »

Jacme Taupiac in "Lo Gai Saber n°527

Resumi :

« L'adjectiu epitèt se pausa après lo nom per destriar. Coma aici l'occitan blos" per lo destriar de l'occitan mau parlat, escarraunhat. Per contra l'adjectiu per descriure se pausa davant lo nom : "una polida dròlla" - "una granda vila"...

Mai "una vila granda" o "lo pòrt vièlh" s'opausan a una vila mai pichòta o au pòrt nòu. L'expression « Le vieux port » es un francisme... Podon tot dire ; la tendéncia de l'occitan es de pausar l'epitèt après lo nom... es lo contrari en francés : mai es que de tendéncia, es pas la rega. »

Mèfi de pas tombar dins la trapela de l'exageracion nòstra costumiera. Vezètz ?

\*

### ENIGMOS

Joan De Cabanas XVIIen

5

Plouri davant que mette au jour  
d'enfans counceus a mon hounour  
que ben que sien senso maliçi  
devon souffrir rude suplici.

Lei elevi ben tendrament  
lei curbi de pau d'escaufestre  
ay bel a faire un cruel mestre  
me lei darrabo impunament.

6

Quand eme mei doui ben esquichi  
un bouton de rougo colour  
au mitan d'un erndrech lo fichi  
que li counsumo son ardour\*

Vesen la pasien relanquido  
de sujets pronts a s'enflamar  
jou tachi de lei ranimar  
e li fau liar novo partido

\*

### PROVERBI

Per pensar drech  
vira l'envèrs a l'endrech

la redaccion

## FAULAS-POESIAS

La PIADA e l'ARRAPEDA

Ou ! ma collèga ! Mai que fas  
aquí pegada a ton ròcàs ?

- Vè, collèga, ieu militi.

Lo vejaire deis autrei m'en trufi ;  
siáu naissuda aici e jamai  
ai pres Mon Saber per pantais !

- Aquò's bèn, Bèla Arrapèda,  
mai ai vist de l'autre costat,  
ton fraire, (o sòrre) qu'es estat  
coma tu, una altra arrapèda.

- Òc ! Te sembla qu'es aquò  
mai de matin es pas tantòst !

Te fau pas fisar a semblança  
car siam pas de meteissa raça  
leu, siáu ren que per lo « progrès »  
e l'autre es dins lo « regrèt » !

Fau faire d'enavans, que diable !  
e de lònga butar dau rable

- Coma se pòu, diguèt la piada,  
sensa brendar quitar la rada ?

- N'ai pas de besonh : lo Saber  
es aici. Se se larga... se perd.  
Quand se ten es Valor certana.

Fau s'arrapar. Aquò vau pena.

- Avètz jamai mòurrat questions ?

- Mai per que faire ? Con-vic-cions.

E vosautres que barrutlatz  
qu'avètz atròbat ? Guèrra o Patz ?

- Vè, collèga, ne'n sabi rèn.

Es per aquò que fau camin.

En ausissent leis uns, leis autrei,  
belèu qu'un jorn ? Belèu Lo Saupre ? - -

- Alòr, siatz pas militant ?

- E non, amic. Ai gès de temps.

Quand mon ostau ven tròp pichòt,  
ne'n sorti, ne trobi un mai gròs  
monte siáu encara mai d'aise.

Aquo's mon biais, que geine o plaise.  
Crebar coma siam naissut  
me semble tròp colhon, testut !

Laissant l'arrapèda arrapada  
tirèt son caminet, la piada.

\*

### PROVERBI

A carnavela pegada  
Lo jujòta es pas aisada

## COSTUMAS & TRADICION

### « *Vista sus lei fèstas carnavalencas* »

René Guénon 1951

*NDLR* : Traduccion dau francés, resumi e [comentaris] de nos. Per lo Dimarç gras 2013

« Aquelei fèstas son lei de la rèsta dei fèstas tradicionalas, fòrça abastardidas en Occident »

« Pasmens es una impression de forfolh que ne'n sorte, rebut dau barca-a-travers e de la desvariada de la nòstra civilisacion.»

« Cadun fa çò que vòu, [quand vòu e coma vòu. Cf l'eslogan 68 : "J'aime"]; comportament, enmascament, eca... son l'acte de fe de l'individualisme de nòstre temps.»

« Coma èra possible que se faguèsse un "destimborlament" parier dins lei ancianas civilisacions tradicionalas ? ...coma aquelas de l'Edat Mejana.

[Per donar d'exemples],

« La "Fèsta de l'Ai", monte l'ai, qu'es de costuma un simbeu satanic e malefic, èra botat dins lei gleisas a la plaça d'onor e li fasián un fum de marcas de respècte e de veneracion la mai extraordinari »

*Nota de RG* : Jèsus quilhat sus l'asinet lo jorn dei palmas aquò vòu dire que lei fòrças beneficas son vinceiritz dei maleficas.

« La "Fèsta dei Fòles" amé sei capeus deis avelhas longas [en plaça de mitras] se debanava per lo quite clergier, en engauhnadas de la liturgia e de la ierarquia sacradas, aquelas parodias èran toleradas an'aqueu moment. »

« Lei "Saturnalas" monte leis esclaus, lei bregands s'assetavan sus lo trône réiau, senhorejavan sei mèstres que venián serviciaus e lei servavan. Biais de dire que l'òrdre èra de rebós, e qu'èra un retorn au caòs »

De fach s'agis d'un reversiment dei ierarquias. socialas, d'un reversiment vertadierament satanic, çò que vau dire l'aspecte senestre de Saturna, dieu

desquilhat dau temps pssat, un dieu vengut "demòni". »

« La toca d'eaquelas fèstas èra de tenir d'a ment e de menar lei tendéncias lei mai inferioras [es a dire 'infernalas'] deis òmes descantits, òmes vulgaris *stricto sensu*. Aquelei fèstas restavan limitadas dins una pontanada »

« Quand a la fin de l'Edat-Mejana' fuguèron suprimidas aquestas Fèstas lei fachs de mascarias faguèron flores e lei "sabbats" prenguèron sa plaça. »

### *Nota de RG*

"La sòrga dei referéncias, de mai en mai nombrosas, a Satan, revendicadas fòrt e mòrt, subretot per una certa joinessa, es probabla que son que non pas dins lei de la psicologia [sciéncia umana] mai dins la perda de certas valors. [sciéncias sacradas] »

*NDLR* escrich en 1931

Perdut de vista lo Cèu resta plus pas ren que s'embelucar de l'Enbàs.

« Lei mascaradas, mascas òrres de monstres, demònis...marcan lo nivèu inferior, tant sariá infernau, de la parodia. ... La masca choisida es lo rebut d'aqueu que la pòrta, çò qu'es, e mai sensa n'aver consciéncia, de seis espèrs, sei paur, sei pantais e fantasmas, eca... »

« De fach s'agissiá d'un revirament, aqueste còp benefic, que non pas de son espiritualitat mai de sei potencialitats inferioras maleficas. »

« La passada per uelh d'aquestei vertadieras fèstas tradicionalas, qu'interesson de mens en mens de monde, a laissat plaça a de "produccions" d'una tala vulgaritat [carris pornografics, danças 'eroticas', escandalas politics, passacarrièras psudo istoricas, eca...] que son lo rebut de nòstre desòrdre sociu' » [e tanben de lo nòstre dedins]

"Se veson d'en pertot e ara son quasi inmancables totei lei parodias lei mai vulgaras, lei mai bassas, que fan lo bèu-bèu e encoratjan leis instints lei mai inferiors, son non solament autorizadas mai 'comanditadas' per totei lei poders »"

Quand danson lei ratas...]

## CÒNTE

In memorial dau Giu Martin que ne'n faguèt la correccion

### PONCH-dau- JORN e CALABRUN

A passat temps, virava pan'cara la tèrra a l'entorn dau soleu, coma encuei.

Bravei èran leis òmes e pas paurós lo bestiari.

L'aviá que dos reiaumes, ges de guèrras, ges de batalhas, ges de garrolhas ni mai una soleta idèia d'escorneta.

- Coma aquò fuguèt possible vos demandatz ?

Perque bolegava pas la tèrra, pas mai qu'una bòcha 'd'estanca'.

- E alòr ?

- Alora, lo Soleu enlusissèt e caufèt qu'una mitat de la tèrra que se sonava. « Lo REIAUME de LUTZ. ».

- E l'autre ?

- L'autre vesia que la luna de lònga e se disiá « Lo REIAUME d'ESCUR ». Degun sabia encara çò qu'èra lo jorn ni mai çò qu'èra la nuech.

Au bèu mitan de la tèrra i'aviá una montanhassa que desseparava lei dos reiaumes. Èra tan auta qu'an pas jamai poscut veire son suc de contúnia escondut dins lo nivolumo lo neblum, tan lònga que fasiá una talhòla a tota la planeta e tan espessa e large que jamai jamai degun l'aviá traversada.

Dins lo Reiaume de Lutz reinavan lo Rèi Solelhàs amé la Rèina Solelheta. E dins lo Reiaume d'Escur reinavan la Rèina Lunàssa amé lo Rèi Lunet.

D'un meteis temps, dins cada reiaume, naissèron dos nistonets : una pichoneta en país de Lutz que son paire lo rèi e sa maire la rèina la sonèron **Ponch-dau-Jorn** (jamai degun a sachut perquè,

que l'aviá ges de jorn vertadier), e un drollet en país d'Escur que fuguèt dich **Calabrun** per sa maire la rèina e son paire lo rèi.

Creissèron totei dos, chascun dins son biais e dins lo biais de son país.

Venguèron de mai en mai blonds e daurats tant coma blads son peu de Ponch-dau-Jorn, de mai en mai luminós son risolet. Venguèron de mai en mai clars e lindes seis grands uelhs qu'aurián dich d'aigamarinas.

E ris que riràs, canta que cantaràs... de lònga de córrer per òrta, de sautar coma un cabridet, de s'emmascar de flors e de fuelhas, de jogar amé l'aucelum e lo bestiari amidadós.

Venguèt un pauc mai encre de pèu lo Calabrun, sei peus tant coma d'alas de crotatás, seis uelhs de la negror de la regalícia. Seriós e grèu, un pauquet, e mai tristonet e lunatic (normau que !) totjorn a chifrar e pantaiar, a furnar dins lei baumas, fendasclas, caunas... que sabi encara !

Avia una granda amiga Ponch-dau-Jorn : una lauseta calandreta que, tre lo soleu matinier, commençava de cantar e se venia pausar, tant mai leugiéra coma una plumeta, sus la boqueta risolenta de la chatoneta que se desrevelhava.

Avia un grand amic lo Calabrun : un rossinhòu que tre que la luna venia redona, se botava a rossinholejar. E son cant melodiós, tant doç coma de mèu, tirava doas perlas doça d'aiga salada dei grands uelhs negres dau drollet.

Venguèt fòrça saberuda Ponch-dau-Jorn sus lo monde de la lutz que dona vida e arma en tota causa. Conoissia lei tenchas deis èrbas e deis aubres, dei flors e dei paisatges a diferentas epocas (que sonana pan'cara "sasons"), dau temps que passa e tanbèn lo cèu un còp clar un còp neblós, de nivols cambiadissas de forma de lònga e que monton e devalon sus leis alas deis auras. Passava de momentàs a se mirar dins lei rebats deis

aigas quietas e s'alassava pas de contemplar lei degots diamantats deis aigas còrrentas, resquilhant e bombissent sus lei còdols liscs e de totei colors.

Venguèt fòrça saberut lo Calabrun sus lo monde de l'escur : la vida dau bestiari escondut, lei bruchs de la nuech, lo gingolament dau vent, lei musicas de l'èr, dei raiòus e torrents.; Subtretot, conoissiá tot l'estelam de la capa dau cèu : lo Camin de Sant Jaume , lo baston de Joan de Milan», lo Boier , la Possiniera , l'Orsa Granda e sa pichóna, l'Estèla Majorala ; Bèla-Estèla, la nòstra Magalona, S'esmarrava e s'enganava pas jamai, Calabrun, dins la séuva, la montanha o lo desèrt en seguissent l'Estèla

Totei dos ausissián lei musicas dei ventolets, auras o brofaniás, de l'aiga celesta : plòuvina, raissa o chavana. Contemplavan lei nívol barrutlaires e leis impaupablas dentèlas de nèbla quand, desalenats per sei corsas fòlas, tombavan d'esquina sus l'arena o la mofa.

Quand fuguèt temps per elei de comprene lo messatge, li diguèron a cadun, la Tempèsta e la Raissa : « Zo ! Daut ! D'en avans ! Vai fins au fin fons dau reiaume e au pè de la montanhassa. As quauqua ren a faire ! »

S'encaminèron lèu lèu lei jovents, cadun de son costat dau barri rocassós. Li semblèt qu'una fòrça misteriós lei butava e qu'un esperit maliciós li mostrava lo draiòu.  
E camina que caminaràs...

Arribèron enfin au pè de la montanha. Alassats, escagassats, romputs dau lassitge s'escranquèron dins l'èrba e lei calhaus.  
Se pensèt d'èstre solet cadun e... un pauc perdut.  
Per se rassegar, commencèt de cantar plan plan e tot doç la domaisela. E de siblar plan plan e tot doç lo jovenòme. Aquò serve bèn quand la petòcha te

peçuga e que l'angoissa commença a te ponher !

S'ausissèron d'un meteis temps. Lo vent finòcho de la montanha li portava la cançoneta a l'un e lo siblament a l'autra:

- Quau sibla ?

- Quau canta ?

- Ieu.

- Ieu.

- Quau siatz ?

- E vos ?

- Me dison Ponch-dau-Jorn, dau Reiaume de Lutz.

- A ieu me dison Calabrun, dau Reiaume d'Escur.

- Voudriáu bèn vos... te veire !

- Ieu tanben !

- Bessai i a un passatge ?

E patin e cofin...

« - N'i a pron, barjacaires, finiguèt puei de dire lo vent renaire, seguissètz cadun vòstre camin mai plantatz vòstreis ueilhs sus vòstre aucèu. Lo fau pas perdre de vista. »

E camina que caminaràs, marcha que marcharàs !

De temps en temps :

- Òu ! Siáu aquí, e tu ?

- De segur, bedigàs ! Quau crèses que te parla ?

E de rire ! Que semblava un cascavèu o una sonalha. Avia pas jamai entendut rire lo Calabrun, jamai de tota sa vida e aquò l'inquietava una briga. Mai fau dire que se sentèt coma una bocheta cauda dins son pitre, aquí, pròche de son còr. E se metèt a siblar un pichon èr... fòrça mens tristonet que de costuma.

Es tot bèu just an'aqueu moment que la lauseta e lo rossinhoù venguèron aletejar e se quilhar sus l'espatla de son amic.

- As trobat un trauc, un passatge ?

Ne'n volètz de cui-cui, de rotladas, d'aladas e de becadás ?

E còrre que correràs... en seguissent leis aucelons.

Ribon-ribanha dau bartàs e de la bauca, maugrat sei lassieras, arribèron ensems, cadun de son costat, a una mena de galariá que traucava la paret calancada de la montanha. Se ronsèron au dintre leis aucèus. Aquò fuguèt mai penós per lei jovents. Un còp passats lei boissons espinós e lei clapàs davant l'intrada dau tunèu, fauguèt s'acoconar.

Lo pièger fuguèt la mancaça de lume dau costat de Ponch-dau-Jorn, e d'aqueu de Calabrun la mancaça de sorn.

Pauc a cha pauc caminèron devèrs la sorniera la chata, e devèrs lo lume lo gojat. Semblava que se fondiá la lutz dins la negror e la negror dins la lutz !

Sabi pas quant de temps se passèt dins aquela mena de passatge-corredor. Segur, fòrça fòrça !... E marcha que marcharàs. Una en cantant mai aut e l'autre en siblant de mai en mai fòrt.

Venguèt d'a cha pauc bèn mens estrecha e bèn mai auta la tuna. Posquèron s'auborar.

Tot d'una lei dos sosterranhs se faguèron tèsta dins una sala de tan auta que se podiá pas veire son plafon d'onte tombava una doça lusor. Se semblava redona la sala, e tan granda que podiá pas nimai se veire l'autre caire. Au bèu mitan de la baumassa, la lusor gitava una lòna de lume.

Fasènt la catamiaula, s'avancèron lei dos drollàs devèrs la lutz. Se vesían pan'cara. Un còp arribats dins lo ceucle luminós se veguèron enfin. Sensa mutar, s'aluquèron, estabosits: A despart dei vestits e dei peus, creguèt cadun de veire son rebat dins un mirau. Una semblança de cara qu'es pas de creire !

Alora, Calabrun saupèt çò qu'es la Lutz : lusiá au fons deis uelhs lindes de la chata. E Ponch-dau-Jorn conoissèt l'Ecur : èra au trefons deis uelhs segrenós e trelusents dau garçon.

Faguèron un passet crentós un vèrs l'autre ; un autre mai grandet ; un tresen...Fuguèron cara a cara. Uelhs dins leis uelhs, enfaçats. Trantalhants se cerquèron lei mans, se lei toquèron e... Subran, beluguegèt la Lutz esbleugissenta tau un ulhauç, tremolèt lo sòu, s'avaliguèron lei parets de la baumassa e s'estavaniguèt la montanhassa. Tota la montanha.

E leis auceus amics, la calandreta e lo rossinhòu qu'elei nimai se conoissián, qu'una èra de la poncha de la lutz e l'autre d'escur plen, se faguèron una tala fèsta de rocoladas, de brasilhadas e de danças voladas que lei joines se botèron a dançar am'elei, una amé l'autre abraçats.

Lei dos reiaumes.son estats plus pas jamai desseparats. Enlusissèron lei dos país lo Soleu e la Luna, chascun a son torn. e quauquei fes totei dos ensems. Aquò fuguèt la promiera vertagiera jornada dau monde novèu. Sa mitat clara es estada sonada « Jorn » e l'autra mitat « Nuech ».

Lei rèis e lei rèinas se rescontrèron per decidir lo maridatge de la princessa Ponch- dau-Jorn amé lo prince Calabrun. Fuguèt esplendid. Lo festenau durèt tres cent seissanta cinc jorns (e nuechs) e quauquei brigas... Se cantèt, e se dançèt, e se mangèt, e se beguèt sensa relàmbi. Óc !

Lo bòn pòble faguèron una cançon e una dança especialas per cada rèi e cada rèina. Ansin l'i agut quatre fèstas dins l'an :

- La Fèsta de la **Respelida**, o de Prima, per Solelheta,
- La Fèsta de la **Lutz**, o d'Estiu, per Solelhàs,
- La Fèsta dei **Recòltas e Semanças**, o d'Autun, per Lunet,
- La Fèsta dau **Recuelhament e d'Espèr**, o d'Ivèrn, per Lunàssa.

E dançèron tant e tant lo monde e tant e tant de temps que se metèt tanben a bolegar e a virar sus d'esperèla la Tèrra, coma baudufa. Tant contenta de bolegar

qu'es pas de dire, se metèt a virar a l'entorn dau Soleu e, per pas que dançesse soleta - qu'aquò èra pan'cara la mòda- s'embrachèt la Luna.

E dempuèi dançan ensems la Tèrra amé la Luna. E tanben lo Soleu, e l'Estelam, e tot l'Univèrs.

E vira que viraràs...

Lei vertadieras sasons e lei vertadiers jorns e nuechs, son venguts d'aquela epòca.

Jamai fuguèt oblidat lo rescòntre de Ponch-dau-Jorn e de Calabrun. Elei, se recordèron tota sa vida dau Messatge Grand e lo transmetèron a seis enfants que lo transmetèron a seis enfants, que lo transmetèron a seis enfants que lo transmetèron a seis enfants ... fins encuei :

« Totjorn i a una montanha que dessepara leis òmes ;

« Totjorn i a un adrech e un ubac ;

« Totjorn dei causas i a un costat esclarat e l'autre escurzit ;

« Per conoisser l'AUTRE  
fau CAMINAR DEVERS EU.  
e...PASSAR montanhas ! »

Vaquí ! Bèn salat, bèn pebrat, mon cònte es acabat

1998

#### GLOSSARI :

*Lo camin de Sant Jaume* = la via lachada.

*Lo Baston de Joan de Milan* = Lei 3 estèlas dau bloquier d'Orion.

*La 'Possinièra'* = lei Pléiadas.

*Magalona* = L'Estèla dau Pastre, de vèspre, La Bèla Estèla, Vénus.

\*

\*\* *Sorga* ; Pau Colombier, lo « Pau deis estèlas »

\*

## ISTORIAS de SANDRE

. La CLARETA de DIA

**S**andre, mon collèga èra un personatge que fuguèt una mena d'ultra, un dau fin bot. Mai un extremiste de son biais, un de la gaug de viure. E un de tria; vos disi qu'aquò.

Aquí li es pas l'endrech de vos parlar de son grand pistachatge nimai que de son apètit gigant e son talent de lònga, que ne'n fasián un vèntre-au-sòu quilhat sus un servici dei tres pèças - coma dinsia son adjudant-. Ne'n sabetz ja que de tròp per sa glòria postuma. Sufis de saupre que sa galòia umor, coma tot lo rèsta, èra sensa confinhs. Nos a regaudits nosautres seis amics de jovènença, mai d'un còp e mai d'un cinquantenat d'ans, sàs !  
Demai ai pas fòrça temps e ges de plaça.

Vaquí donc l'istòria. S'entornava au sieu lo Sandre. Èra d'estiu. Veniá d'amont, d'Olanda, per la granda draiassa 7 (que se dich « dau Solèu » dins la « francilia »). La calorassa lo fasiá petar de la set e la caravana dei vacanciers èra tan lònga e plan planeta que la gargamela li secava au Sandre. S'avisava d'un panèu que monstrava la rota de « Dia capitala de la Clareta » Es belèu l'escasença de me refrescar lo bard e de me faire lei crompas de Clareta dins lei cròtas dau país, se pensa tot d'un temps lo bogre. Té ! Lèu pensat lèu fach quita l'autorota 7 e s'encamina en Dròma. Visita una cròta, carga lo còfre de la veitura de quauquei cartons de Clareta e, zo ! s'entorna sus la 7.

La calorassa aviá pas quitat lo quitran. Finòcho, l'aviá previst lo Sandre : aviá crompat tanben un botelhon gelador e l'aviá clafit d'una bevènda agradiva e pas gaire alcolizada. Lo temps èra pan'cara au contaròtle dei chimaires e dei pebrons de tota mena, mai lo Sandre, coma menaire

de veitura – e dei bòns – menava dejun... o quasi.

Mai se la set lo tarabustava pas èra pas parier per lei cavaus embarrats sota lo cabucèu dau motor.

S'endraia lo Sandre dins la fola dei carris, ostaus dei 4 ròdas, veituras e doas ròdas petejantas que s'esquichan sus la « *via maxima* » dei lagramusas dei doas pautas beveiritz de solèu.

E Zo mai ! dins lo grand pegolier estivènc. Sa veitura comença ae rebecar e a largar lo negre. Auriatz dich d'una súpia. Èra tant joina coma eu sa veitura - o quasi - e son garagista li disiá « *'Mé lei vòstrei doas vièlhas veituras, pòdi encara vos ne'n faire un ravan nòu.* » D'a cha pauc, lo negre vèn de mai en mai blancàs e finis de passar dau cuòu au nas de la maquina.

Subran au Sandre li semblat que quauqua ren se passa e que lei cavaus-vapor son a reguinar e a escupir son alen de mai en mai ferotjament.

S'alentis, lo Sandre, en riba, subre la via especiala que se dich « emergency » (com'aquò lo mai encocordat se lo pòu encarnavelar. Diaussi ! tot un cadun o saup lo legir lo Shakesperien language, non ?). Lo moderne Ben Hur aresta lo vam de son equipatge, sòrte de la veitura, se sarra de la calandra e... manca de pauc de s'escaudar lo morre e lei parpelas quand destapa l'abèurador que li raca d'aiga bolhida un momentàs, fins qu'escupisse, dins un darrier ròt, son ultima jaissa.

D'un meteis temps que comprenquèsse que son carri aviá petat una "durita" lo Sandre eu, se peta lei plombs.

Vos passi leis escòrnas connoiguts de tot bòn menaire de veitura. A pas pron cambiat dempuei leis escumaires de rotas lo vocabulari dei cochiers.

Que faire Sant Critòu ? Ges d'estacion e ges de fònt per abèurar sei vivornets corsiers (son totjorn vivornets lei chivaus, tant coma son crudèus leis enemics o la dilèma, qué !.) E chilin-chilin, rotlas que

rotlarás quauquei quilomètres tan longaràs que li sembla d'èstre lo Moïse panardejant dins lo Sinaï. E de segur pas manco d'un solet camèu d'estivejant per te mandar lo còp de man : l'aiga es mai preciosa que l'aur per l'aucèu de passa; encara de mai que per lo « vaissèu dau desèrt », pareis !

Lo termomètre comença de febrejar puei se tanca dins lo roge. Fau s'aplanar mai.

L'idèia li creis, plan plan, dins la tèsta. Mai se pòu pas decidir tot d'un temps. Pasmens fa son caminet dintre seis aurelhas l'idèia vènguda fixa. Finalament s'impausa qu'es la soleta solucion, pecaire !

Coma ai ,ja dich, en s'entornant de son viatge aqueu grand gromandàs s'èra arrestat dins une cròta vinhassiera costat de Dia e aviá crompat quauquei caissas de botelhas de « Clareta ». Vos sovènètz d'aquò ? Sandre se pausa la crudèla dilèma de segur (pareis que n'i a que o son pas ?). Li fau choisir entre l'òla o la sardan.

Vengut coratjós dau desespèr, decidís, lo Sandre, de sacrificar au dieu de la mecanica. Duèrbe lo còfre, s'aganta una caissa de vin e, te ! bota la Clareta dins la gola badanta de l'abèurador. Lo dotzenau de botelhas i passa tot.

Basta de dire !

Lei lagremas de l'amarum mescladas am' aquelas de la vapor raian sus lei gautas rojassas e lo nas pebronejant dau paure malurós. Quinte mauparada ! Un milesime dei mai grands ! Engolis tot l'abèurador, sensa la mai pichòta vergonha. Mai n'a pas son pron. Lei dieus an la sèt ! Aquò's ben connoissut. L'autra caissa es engolida tot parier.

Fin finala, en cacalaujant, Sandre arriba 'mé son carri a l'estacion la mai pròchi, au mens a cinc bòns quilometres ! (parèis, tanben, que n'i a que son pas dei bòns de quilometres. O sabetz ?)



L'a fòrça monde parcat dins l'estacion.  
Totei lei nas se viron dau costat d'aqueu  
novèu vèngut de la veitura pudissenta :  
Quint'odor ! Mai de qu'es ! Pasmens siam  
pan'cara ai vèndèmias !  
E patin e cofin...  
Impassible resta lo Sandre.

- De que pòdi per vos ? li ven lo  
mèstre de la Pompa.

- Durita de cambiar...

Se sarra lo pompista ras l'abèurador que  
tuba mai que la gola d'infèrn dau Tricastin.  
Una mena de fum que se sente pas coma  
d'aiga bolhida. Aquela empega ! Destapa  
lo bochon lo mecanician. Una odor de  
vièlha tina li peta ai naras.

Mai es de vinassa qu'avètz empegada  
dedins Imperturbable, impassible totjorn,  
sensa la mai pichota desgaunhada,  
Sandre larga, grand senhor, au pompista  
estabosit :

- De segur ! De que cresètz ?  
Qu'ai pas lei mejans ?...

\*

5

La vigno

6

Lei mouchetos dau fuec

\*\*

## Volatz jogar amé ieu ?

